

Strategisch Beleidsplan Vereniging OSVO 2010-2014

“Samen werken aan de toekomst van de stad”

Voorgeschiedenis en context

Het OSVO is in 1996 opgericht als *overlegplatform van de schoolbesturen voor v.o.* in Amsterdam. Sinds 2006 verbindt de vereniging OSVO alle 24 schoolbesturen voor voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs in de stad Amsterdam. Samen staan we dagelijks klaar voor bijna 70.000 jongeren van 12 - 19 jaar. Verspreid over de hele stad verzorgen we op ruim 70 verschillende scholen voortgezet onderwijs en op ca. 25 locaties voltijd en deeltijd middelbare beroepsopleidingen. Samen bieden we alle niveaus aan, van praktijkschool tot gymnasium, van assistent-opleidingen tot MBO-Plus-opleidingen. Samen bieden we een ongekende variatie aan onderwijskundige keuzemogelijkheden, van kunst en cultuur tot bètaprofiel, van groen tot techniek, van tweetalig onderwijs tot sportklassen, van traditioneel onderwijs tot competentiegericht, montessori- of daltononderwijs. Niet alleen qua niveau, onderwijskundige inrichting en profilering kent het Amsterdamse onderwijs een enorme variatie. Ook in levensbeschouwelijk opzicht vormen de scholen een unieke staalkaart waarin alle hoofdstromingen die de Amsterdamse samenleving kent vertegenwoordigd zijn.

Binnen- en buitenlandse migratie hebben geleid tot een *grote diversiteit* naar sociaaleconomische samenstelling, etniciteit, samenlevingsvormen en cultuur. Niet alle buurten en wijken kennen dezelfde samenstelling en ontwikkeling. In sommige buurten en wijken met een lage sociaaleconomische samenstelling leidt de grote mobiliteit en de toegenomen diversiteit tot een gebrekkige sociale samenhang, sociale spanningen en tot gevoelens van onveiligheid. Anderzijds kent Amsterdam buurten en stadsdelen met een eenzijdig hoge sociaaleconomische samenstelling, een hoog voorzieningenniveau en een grotere sociale samenhang. Het Amsterdamse vo en mbo heeft als opdracht om aan te sluiten bij deze sociale diversiteit, en tegelijk perspectief te bieden voor de ontwikkeling van alle jongeren en van de stad als geheel.

Op het terrein van *onderwijskwaliteit en sociale ontwikkeling* liggen er de nodige uitdagingen. Naast enkele ‘excellente’ en een groot aantal goede scholen in goede schoolgebouwen, kent Amsterdam ook een paar (in de terminologie van de Onderwijsinspectie) ‘onvoldoende

afdelingen. Naast een aantal inspirerende initiatieven op het terrein van 'doorlopende leerlijnen', laat de aansluiting tussen vmbo en mbo en tussen havo/vwo en hoger onderwijs veelal te wensen over en gaat deze vaak gepaard met een grote uitval van voortijdige schoolverlaters. Naast een bovengemiddeld hoge deelname aan het havo/vwo van autochtone leerlingen, kent Amsterdam een zeer lage deelname van niet-westerse allochtone jongeren aan deze schoolsoorten. En naast overaanmelding op sommige ("witte") lycea en gymnasia, kampen andere ("zwarte") scholen met een ruimteoverschot.

Ook de *Amsterdamse arbeidsmarkt* kent zowel sterke punten als problemen. Het voert te ver om gedetailleerd op in te gaan, maar een eerste schets valt wel te geven. Amsterdam beschikt in doorsnee over een relatief jonge, hoog opgeleide bevolking. Deze samenstelling is deels toe te schrijven aan de aanwezigheid van een groot aanbod van opleidingen in het Hoger Onderwijs, zowel universitair als HBO. Voor een ander deel heeft dit ook te maken met de aard van de arbeidsmarkt waarbij de aanwezigheid van hoofdvestigingen van grote ondernemingen en de grote bedrijvigheid op het terrein van marketing, ICT, de culturele sector, de bank- en verzekeringssector en het zeer grote aantal onderwijs- en verzorgingsinstellingen een rol speelt. De Amsterdamse arbeidsmarkt heeft een centrumfunctie, al is deze tamelijk bescheiden met 1,2 baan voor elk lid van de beroepsbevolking. Het aantal startende ondernemers ligt in Amsterdam relatief hoog. Maar er zijn ook enkele merkwaardige tegenstrijdigheden. Amsterdam is koploper als het gaat om werkgelegenheid voor laagopgeleiden, en kent tegelijk een groot aantal arbeidsongeschikten en werklozen. Ondanks een groeiend aantal vacatures voor hoog-

opgeleiden kent Amsterdam ook een relatief hoge jeugdwerkloosheid, vooral in specifieke bevolkingsgroepen en wijken.

Vanuit de invalshoek van het onderwijs is het belangrijk op te merken dat de *onderwijsarbeidsmarkt* steeds grotere spanningen vertoont. Naast factoren die elders in Nederland ook spelen, zoals de hoge gemiddelde leeftijd van het bestaande lerarencorps en de relatief geringe belangstelling voor lerarenopleidingen, wordt de problematiek versterkt door de uiterst krappe woningmarkt (met bijgevolg hoge huur- en koop-tarieven), door het weinig aantrekkelijke imago van sommige buurten en schoolsoorten, en door zaken als parkeer- en bereikbaarheidsproblemen. Op dit moment is dat merkbaar in een groter aantal langdurige vacatures op specifieke vakgebieden, en een gevoel dat de kwaliteit van het aanbod daalt. Door verdere vergrijzing van het huidige lerarenbestand zal deze problematiek in de komende vijf jaar snel verscherpen.

Zonder de pretentie te hebben in dit korte bestek een uitputtende beschrijving te kunnen geven, is duidelijk dat er voor het Amsterdamse voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs in de komende jaren een stevige opgave aanwezig blijft. Verschillende vraagstukken worden al langer onderkend en hebben in de afgelopen tien jaar geleid tot gemeenschappelijke initiatieven, vaak in samenspraak met de Gemeente Amsterdam. Een snelle inventarisatie leidt tot een indrukwekkend aantal voorbeelden van samenwerking. Te noemen zijn: veiligheid in en om school (VIOS), het voorkomen van ongediplomeerde schooluitval (Time Out-voorzieningen, verbetering leerplichtregistratie, convenanten tussen gemeente en scholen), een fikse investering in verbetering van de onderwijshuisvesting

(€ 315 miljoen tijdens de periode 2000/2008), een betere procedure voor determinatie en aanmelding van leerlingen (Kernprocedure I en II), aanpak van het lerarentekort (APO, enkele projecten (academische) opleidingsschool, betere voorbereiding op de arbeidsmarkt (Vakmanschap), samenwerking op specifieke vakgebieden (Bètapartners), uitbreiding van het aanbod van gymnasia en praktijkscholen, afstemming van het aanbod in het vmbo (RABA), samenwerking met jeugdzorg en speciaal onderwijs op het terrein van de leerlingenzorg (Samenwerkingsverband VO/SVO) en taalbeleid. Al deze initiatieven vinden plaats in gemeenschappelijk overleg, met behoud van de autonomie van de schoolbesturen.

Beschrijving van de huidige situatie

Interne functie

Het Platform OSVO werd in 2006 omgevormd tot een *vereniging* van leden. Leden zijn de onafhankelijke Amsterdamse schoolbesturen vo en mbo die op basis van gelijkwaardigheid hun scholen vertegenwoordigen. Vertegenwoordigers van de schoolbesturen zijn bestuurders of schoolleiders die gemandateerd zijn door het betrokken schoolbestuur. Schoolbestuurders vertegenwoordigen hun eigen organisatie op basis van eigen intern daartoe gemaakte afspraken en zijn voor de vereniging het enige aanspreekpunt. Deze bestuurlijke basis is geregeld in de statuten van de Vereniging OSVO. Uit de vertegenwoordigers van de schoolbesturen wordt een *bestuur* van de Vereniging OSVO samengesteld, conform de statuten. Het bestuur bestaat op dit moment uit een extern voorzitter en zes leden en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris.

De taak van het bestuur omvat:

- Het (doen) uitvoeren van dagelijkse bestuurlijke werkzaamheden voortvloeiend uit ontplooiende of te ontplooiende activiteiten ten behoeve van de vereniging en haar leden.
- Het leiding geven aan het projectbureau dat verbonden is aan de vereniging.
- Het organiseren van ledenraadplegingen omwille van uit te zetten beleid en activiteiten en het afleggen van verantwoording dienaangaande.
- Het vertegenwoordigen van de leden van de vereniging naar externe partijen.
- Het benoemen, voorstellen en doen vaststellen van beleidsterreinen en aandachtsgebieden waarop de Vereniging OSVO zich ten behoeve van de leden beweegt.

Op dit moment komen in het OSVO de volgende *gemeenschappelijke aandachtsgebieden* aan bod:

- De in "Jong Amsterdam" onderscheiden thema's en activiteiten: (doorlopende leerlijnen, gezondheid, verzuim en voortijdig schoolverlaten, aansluiting op de arbeidsmarkt, sluitende aanpak/zorg en burgerschap).
- Landelijke beleidsinitiatieven en wet- en regelgeving die de Amsterdamse onderwijssituatie raken (bijvoorbeeld: leerplusarrangementen, zorgplicht/passend onderwijs, aanpak lerarentekort, Aanval op de Uitval, Brede School).
- Het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO).
- De afspraken rond Kernprocedure I en II.
- Actuele thema's die voor het Amsterdamse onderwijs van belang zijn.
- De deelname van het OSVO aan het Onderwijsplatform G4.
- De relatie met andere externe partijen, zoals de VORaad (bijvoorbeeld het initiatief m.b.t. de oprichting

van Regio 1a: het Amsterdams schoolleidersplatform en de deelname aan het project Vensters voor Verantwoording).

Positionering OSVO t.o.v. andere partijen

Naar buiten toe vertegenwoordigt de Vereniging OSVO de leden in het algemeen en ten aanzien van de als gemeenschappelijk vastgestelde aandachtsgebieden in het bijzonder.

Betrokken externe partijen zijn:

- Het primair onderwijs. Het po legt de basis voor en is toeleverancier van het vo. Afspraken over de procedure van determinatie, voorlichting en plaatsing van leerlingen (KP1) vallen onder de als gemeenschappelijk vastgestelde aandachtsgebieden en komen tot stand in samenspraak met po en met de DMO, de uitvoerder van KP1. De realisatie van de gewenste individuele 'warme overdracht' behoort tot de verantwoordelijkheid van de scholen en valt onder de niet-gemeenschappelijke uitvoeringsgebieden.
- Het middelbaar beroepsonderwijs. Het mbo maakt deel uit van het OSVO. Relatieafspraken tussen vo en mbo en met de DMO e.a. zijn intern geborgd.
- Het hoger onderwijs. De relatie havo/vwo - hbo/wo wordt tot nu toe vooral onderhouden door afzonderlijke schoolbesturen met H/V-opleidingen.
- De Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling. De DMO opereert als stedelijke ambtelijke organisatie op het snijpunt van maatschappij, politiek en onderwijs.
- Jong Amsterdam. De gezamenlijke schoolbesturen hebben zich in 2010 aan de doelen en prioriteiten van Jong Amsterdam verbonden. OSVO legt de verbinding, de uitvoering is aan de individuele schoolbesturen.
- Bureau Jeugdzorg en andere zorginstanties. Zorg maakt deel uit van de opdracht aan de schoolbesturen.

De uitvoering van de zorg wordt gecoördineerd door de bestuurlijk aan het OSVO gelieerde Samenwerkingsverband Amsterdam.

- Het bedrijfsleven. De relatie met het bedrijfsleven verloopt voornamelijk via individuele schoolbesturen. Voor schooloverstijgende aspecten participeert OSVO in het Platform Onderwijs-Arbeidsmarkt (PAO).
- De lerarenopleidingen. Voor de toelevering van adequaat onderwijzend personeel overleggen schoolbesturen met lerarenopleidingen.
- Onderwijsplatform G4. OSVO participeert in het overleg over grootstedelijke onderwijsproblematiek en de relatie van de G4 met het rijk.
- Pers. OSVO kan als woordvoerder optreden voor zaken het gemeenschappelijk belang betreffend, om gemeenschappelijke standpunten en activiteiten helder naar buiten te brengen.
- Representatie. OSVO vertegenwoordigt het Amsterdamse vo en mbo bij alle overige gelegenheden waar dit wenselijk is.

Naar een gemeenschappelijk strategisch kader

Doel van dit strategisch beleidsplan is het formuleren van de strategische kaders van waaruit en waarbinnen de Vereniging OSVO opereert.

Om te beginnen hebben we *de functie van het OSVO* gedefinieerd in de volgende zin: De Vereniging OSVO overlegt intern over de stedelijke onderwijsproblematiek, komt op basis daarvan tot de keuze voor een aantal gemeenschappelijke activiteiten en procedures, *en representeert de opvattingen en belangen van de leden* in het overleg met gemeente, basisonderwijs, jeugdzorg en andere overlegpartners. In die zin is het OSVO een lokale 'brancheorganisatie': een organisatie die de gemeenschappelijke belangen van de aangesloten leden behartigt voor zover en naar de mate waarin de

leden aangeven dat dit dient te gebeuren (zie de paragraaf 'heldere verhoudingen en prioriteiten').

In het hierna volgende deel van deze notitie stellen we vast:

- Wat de leden bindt, wat zij delen, op welke thema's zij gezamenlijk optreden.
- Waarin de leden zich onderscheiden van elkaar en waar zij zelfstandig opereren.
- Hoe de leden zich onderling ten opzichte van elkaar verhouden en met elkaar en met de buitenwereld communiceren.
- Hoe de rolverdeling tussen OSVO, gemeente en andere overlegpartners er uit moet zien.

Met het oog op de eerste doelstelling hebben we, in de vorm van een Preambule, een gemeenschappelijke basis geformuleerd. Deze Preambule verwoordt de gemeenschappelijke missie van het Amsterdamse voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

Preambule: Wat de leden bindt

'Samen werken aan de toekomst van de stad'

De leden van het OSVO dragen gemeenschappelijk zorg voor adequaat onderwijs voor alle Amsterdamse leerlingen, rekening houdend met de leer- en ontwikkelmogelijkheden en behoeften van de leerling en de maatschappelijke opdracht van het onderwijs. "Zorg dragen" omvat het aanbieden stadsbreed van een compleet, gevarieerd en kwalitatief goed onderwijsaanbod, en aandacht voor de "zorg" in de zin van specifieke zorg voor specifieke (groepen) leerlingen, al dan niet in samenwerking met externe instanties. Het Amsterdamse vo en mbo heeft als opdracht om in haar onderwijs enerzijds aan te sluiten bij de sociale diversiteit en anderzijds bij de Amsterdamse arbeids-

markt. Onze opdracht is om perspectief te bieden voor de ontwikkeling van individuele jongeren en daarmee een functie te vervullen voor de stad als geheel.

Om dit te realiseren is het onderwijs erop gericht een bijdrage te leveren aan de ontplooiing van de leerling tot volwaardig persoonlijk en maatschappelijk functionerend burger. Dit streven impliceert dat onderwijs zich richt op kennis- en vaardigheidsontwikkeling, talentontwikkeling en persoonlijke groei. Daarnaast behelst de doelstelling van 'bevordering van het maatschappelijk functioneren' dat jongeren zelfstandig een plek kunnen innemen in de samenleving en een bijdrage kunnen leveren aan de stedelijke ontwikkeling. Met het oog daarop stelt het Amsterdamse onderwijs leerlingen in staat zich te oriënteren en zich voor te bereiden op arbeidsmarkt of verdere studie, alsmede algemene competenties te ontwikkelen die nodig zijn om actief deel te nemen aan de Nederlandse samenleving. De scholen geven uitvoering aan deze opdracht op basis van hun eigen, in de doelstellingen van hun organisatie verankerde opvattingen en functie. *Wat bindt*, is de gemeenschappelijke maatschappelijke opdracht om een verscheidenheid aan te bieden die recht doet aan alle leerlingen. Wat kan verschillen is de eigen visie en de eigen functie (in de zin van schoolsoorten en schaal c.q. 'markt'aandeel) van het schoolbestuur in het geheel van het totale onderwijsaanbod. De eigen visie van de individuele schoolbesturen bepaalt hun prioriteiten en bepaalt de invulling van de onderlinge verhoudingen. Op basis hiervan neemt de Vereniging OSVO *initiatieven voor gemeenschappelijke activiteiten*, biedt ruimte voor *uitwisseling van informatie, ervaringen en opvattingen*, draagt bij aan onderlinge *afstemming van bestuurlijke initiatieven*, en zorgt voor *externe communicatie, representatie en belangenbehartiging* van het Amsterdamse vo en mbo.

Heldere verhoudingen en prioriteiten

Voorbeelden van terreinen waar *individuele schoolbesturen en scholen* zelf verantwoordelijkheid dragen zijn onder meer:

- De specifieke profilering en inrichting van het onderwijs op schoolniveau.
- Personeelsbeleid en personeelszorg op bestuursniveau.
- Rekenschap van schoolbesturen, zowel horizontaal (governance) als verticaal (inspectie, overheid).
- PR en communicatie van scholen en schoolbesturen, voor zover deze gemeenschappelijk gedefinieerde aandachtsgebieden niet raken.
- Huisvestingsbeleid en financieel beleid van individuele schoolbesturen.
- Leden van het OSVO spreken ten aanzien van deze terreinen met elkaar af, dat ze elkaar daar waar wenselijk en mogelijk, tijdig informeren over activiteiten die consequenties kunnen hebben voor andere scholen.

Ook de *verhouding met de gemeente*, en met name met de DMO, verdient nadere precisering. Eerder in deze notitie is aangegeven op welke terreinen gemeente en schoolbesturen afspraken hebben, waar zij samen optrekken. Om te voorkomen dat we verstrikt raken in ondoelmatige overlegstructuren, zal met de gemeente en andere overlegpartners gesproken moeten worden over functie- en verantwoordelijkheidsverdeling. Dit moet leiden tot heldere werkafspraken, duidelijker prioriteiten en transparantere communicatie en besluitvorming.

De rolverdeling tussen OSVO en Gemeente hoort er naar onze opvatting als volgt uit te zien. De gemeente c.q. de DMO ontplooit vanuit haar politieke opdracht initiatieven, voert overleg over het gewenste stedelijke

beleid en de uitvoering daarvan met het OSVO, of voor deelonderwerpen met individuele schoolbesturen. Omgekeerd voert het OSVO voor de realisatie van school-overstijgende doelstellingen (denk aan onderwijsvoorzieningen, zorg, VSV, e.a.) namens de schoolbesturen overleg en vraagt steun aan de gemeente c.q. de DMO.

Communicatie

Samenvattend kan gesteld worden dat de meerwaarde van het OSVO gelegen is in:

- *Representatie en belangenbehartiging* namens de aangesloten schoolbesturen ten aanzien van gemeenschappelijke opvattingen, belangen en (project)activiteiten.
- *Bevorderen van de onderlinge uitwisseling* van informatie, ervaringen en ideeën die kunnen bijdragen aan de verbetering van de onderwijskwaliteit c.q. de algemeen maatschappelijke functie van het onderwijs in Amsterdam.
- *Bevorderen van de beeldvorming* binnen en buiten Amsterdam ten aanzien van de kwaliteit, de resultaten en activiteiten van het Amsterdamse (voortgezet) onderwijs.

In deze drie functies staat communicatie centraal. Om deze rol goed te kunnen vervullen wordt veel geleverd van het bestuur van het OSVO – niet alleen in tijd en energie, maar ook in de herkenbaarheid voor de eigen achterban. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de wijze waarop het OSVO-bestuur is samengesteld, waarop de taken c.q. portefeuilles zijn verdeeld, waarop gebruik wordt gemaakt van de expertise en inbreng van OSVO-leden, en de wijze waarop de interne en externe communicatie wordt gecoördineerd.

Om recht te doen aan het belang van communicatie, representatie en belangenbehartiging is de extern voorzitter belast met uitsluitend deze portefeuille.

Daarmee kan de communicatie intern en extern beter worden gecoördineerd, en kunnen we beter één gezicht naar buiten laten zien.

Ter verdere versterking van de communicatie kan elke portefeuillehouder zich omringen met een klankbordgroep van enkele OSVO-leden die niet in het bestuur zitten. Om de bestuurlijke samenhang en continuïteit verder te versterken is elk bestuurslid ‘achtervang’ voor een tweede portefeuille.

Domeinen

In de beschrijving van de huidige situatie is een veelheid aan terreinen genoemd waarop gemeenschappelijk overleg wordt gevoerd en activiteiten worden ontplooid. In de werkgroep strategie is uitvoerig gesproken over de wijze waarop prioriteiten gesteld zouden kunnen worden en hoe de portefeuilleverdeling binnen het bestuur en de communicatie met de leden kan worden verbeterd.

Dat heeft geleid tot het vaststellen van de volgende domeinen:

- *Communicatie en belangenbehartiging* (voorzitter).
 - Interne relaties (besturen en scholen) en algemene relatie met gemeente/DMO, andere onderwijspartners, bedrijfsleven, pers.
- *Passend onderwijs*.
 - Leerlingenzorg, achterstandsbeleid, SWV 28.1 en 2.
- *Arbeidsmarkt en personeelsbeleid*.
 - APO, relatie met het bedrijfsleven.
- *Doorlopende leerlijnen/VSV*.
 - KP I en II, VSV, verzuimbeleid, aansluiting hoger onderwijs.

- *Burgerschap en veiligheid*.
 - Veiligheid, relatie met ouders, reboundvoorzieningen.
- *Onderwijsaanbod en voorzieningen*.
 - Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen, Huisvestingsverordening, ICT/glasvezelnet.
- *Innovatie en talentontwikkeling*.
 - Nieuwe initiatieven: basisvaardigheden (w.o. taalbeleid), sport, technasium, beroepsgericht vmbo, JetNet, hoogbegaafden, cultuur.

Conclusie

Het bestuur is van mening dat met bijgaande tekst van het Strategisch Beleidsplan recht gedaan wordt aan de conclusies uit de ledenvergadering, en gevolg wordt gegeven aan de opvatting van de leden ten aanzien van de omschrijving van de positionering en functie van het OSVO, de gemeenschappelijke beleidsvisie (Preambule), de beleidsprioriteiten, de domeinen die bij het bestuur belegd worden en de samenstelling van het bestuur.

Amsterdam, maart 2011. Bestuur OSVO

Vereniging OSVO Burgemeester Hogguerstraat 2a, 1064 EB Amsterdam
secretariaat@verenigingosvo.nl - T. +31 20 480 17 05 - F. +31 20 480 17 09